

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13.11.1996, sp. zn. 2 Tzn 187/96, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.187.1996.1

Číslo: 20/1997

Právní věta: Pokud se odvolací soud neztotožní se skutkovými zjištěními rozsudku soudu prvního stupně, není oprávněn sám vytvářet závěry o skutkovém stavu věci a nahrazovat tak hlavní líčení, nýbrž může jen v odůvodnění svého rozhodnutí rozvést, proč jsou tato skutková zjištění vadná, v čem je třeba je doplnit, popřípadě k jakým důkazům je ještě třeba přihlídnout. V případě, že odvolací soud považuje rozsah dokazování za úplný, ale provedené důkazy sám hodnotí jinak než soud prvního stupně, nemůže rozhodnout po částečném zrušení rozsudku soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) tr.ř. novým rozsudkem bez toho, že by nezbytné důkazy předtím zopakoval bezprostředně před odvolacím soudem. Přitom však musí uvážit, zda rozsah důkazů, které bylo třeba opakovat ve veřejném zasedání odvolacího soudu, nepřekračuje meze uvedené v § 263 odst. 6 tr.ř. Pokud by tomu tak bylo, musel by odvolací soud postupovat podle § 259 odst. 1 tr.ř.; přitom by však mohl soud prvního stupně jen upozornit, čím se znovu zabývat, nesmí mu však ke způsobu hodnocení důkazů udělovat závazné pokyny.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 13.11.1996

Spisová značka: 2 Tzn 187/96

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odvolání

Předpisy: 141/1961 Sb. § 258 odst. 1 písm. d)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud zrušil zčásti rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 4. 1996 sp. zn. 13 To 4/96 a rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95 a tomuto soudu přikázal, aby věc znovu projednal a rozhodl. Za trestné činy, u nichž zůstala napadená rozhodnutí nezměněna, Nejvyšší soud obviněnému sám uložil trest.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95 byl obviněný B. T., který byl obžalován a odsouzen společně s obviněnými M. Š., V. S., L. F., L. P. a M. B., uznán vinným v bodě 3. pomocí podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k trestnému činu krádeže

podle § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., kterého se dopustil tím, že od přesně nezjištěného dne počátkem ledna 1994 do 23. 6. 1994 v Rychnově nad Kněžnou na základě předchozí ústní dohody s obviněným M. Š. nejméně ve třech případech od obviněného M. Š. převzal celkem nejméně 2399 kg potravinářského cínu ve značených kvádrových cihlách v hodnotě 383 840 Kč. Tento cínový materiál odcizovaný způsobem popsáním v bodu 1. výroku rozsudku hradil obviněný B. T. obviněnému M. Š. za sjednanou finanční protihodnotu 40 Kč za 1 kg cínu a dále pak tento cínový materiál obviněný B. T. prodával obviněným L. F. a V. S. za dohodnutou částku 55 Kč za 1 kg cínu; firmě P. Skuhrov nad Bělou byla způsobena škoda ve výši 383 840 Kč, a dále v bodě 4. trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zák., kterých se dopustil tím, že dne 22. 8. 1993 kolem 14.00 hod. v restauraci hotelu H. v Rychnově nad Kněžnou po předchozím požití přesně nezjištěného množství alkoholických nápojů napadl hlídku Policie ČR Obvodního oddělení v Rychnově nad Kněžnou, která proti němu a dalším mužům - Z. K. a B. B. - zasahovala vzhledem k ohlášené výtržnosti v uvedeném restauračním zařízení tak, že obviněný B. T. opakovanými hrubými výrazy urážel policejní pracovníky K. J., J. J., L. M. a J. K. výroky popsány ve svědeckých výpovědích těchto osob, vyhrožoval jim zabitím a aktivně se bránil vyvedení z restauračního zařízení, když vůči L. M. napřáhl ruku sevřenou v pěst ve snaze udeřit ho do hlavy, k čemuž však nedošlo, neboť mu takto napřáženou ruku jeden ze známých obviněného zachytil. Po odchodu z restauračního zařízení v ulici Balbínova v Rychnově nad Kněžnou odmítl výzvu policistů K. J. a J. J., aby je následoval na Obvodní oddělení Policie ČR v Rychnově nad Kněžnou za účelem podání vysvětlení, vůči K. J. se ohnal rukou sevřenou v pěst ve snaze udeřit ho do obličeje, k čemuž však nedošlo, neboť jmenovaný policista se úderu vyhnul, opakovaně pak oběma policistům hrubě nadával výrazy, popsány v jejich svědeckých výpovědích a vyhrožoval jim zabitím a následně pak při převozu k lékařskému vyšetření a na protialkoholní záchytnou stanici v České Třebové opakovaně pronášel hrubé výrazy a výhrůžky zabitím vůči policejnímu pracovníku J. P.

Za tyto trestné činy byl podle § 247 odst. 3 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání pěti roků. Podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl pro výkon trestu zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. mu byl dále uložen peněžitý trest ve výši 150 000 Kč a podle § 54 odst. 3 tr. zák. mu byl stanoven pro případ, že by ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání šesti měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný B. T. uznán povinným zaplatit poškozenému subjektu firmě P. Skuhrov nad Bělou, na náhradě škody společně a nerozdílně se spoluobviněným M. Š. částku 345 456 Kč.

K odvolání obviněného B. T. Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 9. 4. 1996 sp. zn. 13 To 4/96 podle § 258 odst. 1 písm. d), e), §, odst. 2 tr. ř. zrušil ohledně obviněného B. T. rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95 ve výroku o vině trestným činem podle § 10 odst. 1 písm. c), § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. v celém výroku o trestu, jakož i ve výroku, kterým byla obviněnému B. T. uložena povinnost zaplatit firmě P. Skuhrov nad Bělou, částku 345 456 Kč společně a nerozdílně s M. Š. jako náhradu škody. Odvolací soud pak stejným rozsudkem rozhodl znovu ohledně B. T. tak, že ho podle § 259 odst. 3 tr. ř. uznal vinným trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., účinného do 30. 8. 1995, kterého se podle tohoto rozsudku dopustil tím, že od přesně nezjištěného dne počátkem ledna 1994 do 23. 6. 1994 v Rychnově nad Kněžnou nejméně ve třech případech odkoupil od obviněného M. Š. nejméně 2399 kg potravinářského cínu v kvádrových cihlách v hodnotě 383 840 Kč a tento materiál prodával obviněným L. F. a V. S., ačkoliv byl přinejmenším srozuměn s tím, že tento značený cínový materiál pochází z trestné činnosti. Za tento trestný čin a za trestné činy útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a), § 156 odst. 1 písm. a) a § 156 odst. 3 tr. zák., ohledně nichž zůstal výrok o vině v napadeném rozsudku nedotčen, byl podle § 251 odst. 2 tr. zák., s použitím § 35 odst. 1 tr. zák., odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků. Podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. byl obviněný B. T. zařazen pro výkon trestu do věznice s ostrahou. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. byl

pak obviněnému uložen peněžitý trest ve výši 35 000 Kč a pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, mu byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců (§ 54 odst. 3 tr. zák.). Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená firma P. Skuhrov nad Bělou, odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení občanskoprávní.

Proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného B. T. stížnost pro porušení zákona. V jejím odůvodnění namítl, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 6, § 258 odst. 1 písm. d), e), f), odst. 2, § 259 odst. 3 tr. ř., ve vztahu k ustanovení § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., když tento rozsudek nelze považovat za zákonný, neboť je v rozporu se skutkovými zjištěními, která správně učinil Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou jako soud prvního stupně při důkazním řízení v hlavním líčení.

Z provedených důkazů je zřejmé, že uvedeným jednáním se obviněný B. T. nedopustil shora citovaného trestného činu podílnictví, ale pomoci k trestnému činu krádeže podle § 10 odst. 1 písm. c), § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., když poskytl pomoc jinému, aby si jiný přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocní a způsobí takovým činem značnou škodu. Jestliže mezi pachatelem majetkového deliktu a obviněným existovala byť jen mlčky uzavřená dohoda vztahující se k hmotnému předmětu útoku, uzavřená před spácháním skutku, pak již takové jednání nelze subsumovat pod skutkovou podstatu trestného činu podílnictví, ale je nezbytné posoudit je jako jednu z forem účastenství v užším smyslu vyjádřenou v § 10 tr. zák. Dohodu nebo slib, jímž podílník předem zajišťuje pachateli některého majetkového trestného činu rychlý odbyt odcizeného zboží nebo jiných věcí a jejich prodej, popř. soustavné, postupné a předem dohodnuté přebírání odcizených věcí, které umožňuje další pokračování v majetkové trestné činnosti, je třeba kvalifikovat jako pomoc k některému z majetkových trestných činů, v daném případě k trestnému činu krádeže uvedenému v § 247 tr. zák. Právě o takový případ jde v trestní věci obviněného B. T. a spol. V průběhu přípravného řízení obviněný M. Š. opakovaně podrobně popsal uzavření dohody s obviněným B. T. o odebrání jakéhokoliv množství cínu za pevně stanovenou cenu 40 Kč za jeden kilogram. To vše za situace, kdy obviněný B. T. věděl, kde je obviněný M. Š. zaměstnán. Při výslechu před soudcem dne 25. 6. 1994 obviněný M. Š. do protokolu uvedl, že celou transakci považoval za nelegální, sám by kupce na cín neměl, s iniciativou přišel obviněný B. T., a kdyby ten nepřišel, nestalo by se to. V hlavním líčení obviněný M. Š. podstatně změnil své původní skutkové údaje k ústní dohodě s obviněným B. T. o dodávání cínu za pevně stanovenou cenu ještě před realizací trestné činnosti. Většinou se však odmítal k věci blíže vyjadřovat, nicméně i protokol o hlavním líčení zaznamenává výpověď obviněného M. Š., že už přesně neví, kdy došlo k dohodě s B. T., že bude od něho brát cín za 40 Kč za jeden kilogram. I když obviněný B. T. svou vinu popíral a hájil se tím, že žádnou dohodu, podle níž by odkupoval M. Š. odcizený cín, neuzavřel a že nevěděl nic o nelegálním zdroji cínu, po shrnutí důkazního materiálu je zřejmé, že obviněný B. T. se rozhodným způsobem podílel na trestné činnosti spáchané ke škodě firmy P. Skuhrov nad Bělou, neboť aktivně vybídl pracovníka uvedené firmy M. Š. ke krádeži cínu na pracovišti, motivoval jej uzavřením ústní dohody o odběru jakéhokoliv množství cínu za pevně stanovenou cenu 40 Kč za jeden kilogram ještě před první ze tří potom uskutečněných dodávek.

Z těchto důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil porušení zákona ve shora uvedených ustanoveních, napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil, pokud jím byl zrušen výrok o vině B. T. trestným činem podle § 10 odst. 1 písm. c), § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., výrok o trestu uloženém tomuto obviněnému a B. T. uznán vinným trestným činem podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák. a uložen mu trest odnětí svobody v trvání dvou roků a peněžitý trest ve výši 35 000 Kč. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky poté postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal na podkladě stížnosti pro

porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon byl porušen ve prospěch i v neprospěch obviněného B. T.

Nejvyšší soud v rámci své přezkumné povinnosti vyplývající z ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal nejen výroky napadeného rozsudku, ohledně kterých stížnost pro porušení zákona vytýká pochybení, ale i další výroky napadeného rozsudku týkající se obviněného B. T. a řízení těmito výroky předcházející, zejména rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95, pokud jím byl obviněný B. T. uznán vinným trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 1 písm. a) tr. zák. a trestným činem útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zák., kterých se dopustil skutky uvedenými shora. V tomto směru se Nejvyšší soud ztotožnil s názorem Krajského soudu v Hradci Králové, že skutkový stav byl, pokud jde o tyto trestné činy, v uvedeném rozsudku zjištěn správně a úplně a zjištěné rozhodné skutečnosti byly v souladu se zákonem právně kvalifikovány jako trestné činy útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák., útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 1 písm. a) tr. zák. a útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 3 tr. zák., jejichž znaky obviněný B. T. svým jednáním naplnil.

Jiná je ovšem situace v případě jednání obviněného B. T. kvalifikovaného Okresním soudem v Rychnově nad Kněžnou jako pomoc podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k trestnému činu krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., a posléze Krajským soudem v Hradci Králové jako trestný čin podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák.

V tomto směru je třeba především odvolacímu soudu vytknout, že i když opakovaně v napadeném rozsudku konstatuje, že skutkový stav byl i ohledně tohoto jednání obviněného B. T. správně zjištěn a že pochybení bylo zjištěno pouze v právní kvalifikaci, neodpovídá toto konstatování odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu, ve kterém soud druhého stupně hodnotí jinak než soud prvního stupně důkazy, které byly provedeny v opakovaných hlavních líčeních, zejména výpovědi obviněného M. Š. To vyplývá již z toho, když uvádí po částečné citaci výpovědi obviněného M. Š., že ani z původní výpovědi obviněného M. Š. nelze dospět k závěru o prokázaných konkrétních formách dohody mezi oběma obviněnými, která by se vztahovala k zamýšlené trestné činnosti, ač krátce předtím konstatuje, že podle prvního soudu M. Š. jednoznačně potvrdil uzavření dohody s B. T. ve své výpovědi ze dne 24. 6. 1994. Odvolací soud nepovažuje takovou dohodu za dostatečně prokázanou, a proto se neztotožnil s právním posouzením této části jednání obviněného B. T. soudem prvního stupně.

Podle § 259 odst. 3, věta první, tr. ř. může odvolací soud rozhodnout ve věci sám rozsudkem, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě důkazy provedenými před odvolacím soudem doplněn. Z ustanovení § 259 odst. 3 věta první tr. ř. vyplývá, že pokud se odvolací soud neztotožní se skutkovými zjištěními rozsudku soudu prvního stupně, není oprávněn sám vytvářet závěry o skutkovém stavu věci a nahrazovat tak hlavní líčení, nýbrž může jen v odůvodnění svého rozhodnutí rozvést, proč jsou tato skutková zjištění vadná, v čem je třeba je doplnit, případně k jakým důkazům je ještě třeba přihlídnout. V případě, že odvolací soud považuje rozsah dokazování za úplný, ale provedené důkazy sám hodnotí jinak než soud prvního stupně, nemůže rozhodnout po částečném zrušení rozsudku soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. novým rozsudkem bez toho, že by nezbytné důkazy předtím zopakoval bezprostředně před odvolacím soudem. Přitom však musí uvážit, zda rozsah důkazů, které by bylo třeba opakovat ve veřejném zasedání odvolacího soudu, nepřekračuje meze uvedené v § 263 odst. 6 tr. ř. Pokud by tomu tak bylo, musel by odvolací soud postupovat podle § 259 odst. 1 tr. ř.; přitom by však mohl soud prvního stupně jen upozornit, čím se znovu zabývat, nesmí mu však ke způsobu hodnocení důkazů udělovat závazné pokyny.

Jak je patrné z citované části odůvodnění napadeného rozhodnutí, odvolací soud překročil svá

zákonná oprávnění při hodnocení důkazů ve vztahu k uzavření předmětné dohody mezi obviněnými B. T. a M. Š. o opatření cínu k následnému prodeji, když soudu prvního stupně vytyká výsledky hodnocení jak jednotlivých důkazů, tak i souhrnu v tomto směru provedených důkazů, přičemž tyto důkazy současně, byť se jedná jen o dílčí otázku, avšak mimořádně právně významnou, hodnotí odchylným způsobem, než jak to učinil soud prvního stupně, aniž by sám vytkl jeho postupu při zjišťování skutečného stavu věci nějaké nedostatky. To je v rozporu s jednou ze základních zásad trestního řízení, a to se zásadou volného hodnocení důkazů upravenou v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř.

Dále Nejvyšší soud podrobně rozebral jednotlivé důkazy a poukázal na skutečnost, že se s nimi soudy dosud nevypořádaly.

Z těchto důvodů dospěl k závěru, že napadeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 9. 4. 1996 sp. zn. 13 To 4/96 a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, 6, § 258 odst. 1 písm. d) a § 259 odst. 3 tr. ř. ve prospěch i v neprospěch obviněného B. T., a proto vyslovil v tomto rozsahu ve smyslu § 268 odst. 2 tr. ř. porušení zákona. V návaznosti na to pak zrušil podle § 269 odst. 2 tr. ř. uvedený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku, jímž byl ohledně B. T. zrušen v rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95 výrok o vině trestným činem podle § 10 odst. 1 písm. c), § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., výrok o trestu uloženém tomuto obviněnému i výrok o náhradě škody týkající se tohoto obžalovaného. Citovaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové dále zrušil ve výroci, kterými byl obviněný B. T. uznán vinným trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 tr. zák., účinného do 30. 8. 1995, a uložen mu trest odnětí svobody v trvání dvou roků se zařazením do věznic s ostrahou, dále peněžitý trest ve výši 35 000 Kč s náhradním trestem odnětí svobody a bylo ohledně něj rozhodnuto o odkázání poškozené firmy P. Skuhrov nad Bělou, na řízení občanskoprávní.

Současně zrušil i rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 24. 11. 1995 sp. zn. 1 T 155/95 ohledně obviněného B. T. ve výroku o vině pod bodem 3., kterým byl uznán vinným pomocí podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k trestnému činu krádeže podle § 247 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., v celém výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody, neboť i tento soud se v tomto rozsahu dopustil shora zmíněných pochybení a porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. V neposlední řadě zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušené výroky uvedených rozsudků obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Dále se Nejvyšší soud zabýval výrokem o trestu, který sám uložil.

Pokud jde o trestnou činnost obviněného B. T. kvalifikovanou v obžalobě jako pomoc podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. k trestnému činu krádeže podle § 247 odst. 1, 3 písm. b) tr. zák., pak Nejvyšší soud Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Tento soud by se měl ve smyslu toho, co bylo shora uvedeno, znovu zabývat zejména tou částí jednání obviněného B. T., která se vztahuje k údajné dohodě s dnes již odsouzeným M. Š., jež měla předcházet vlastnímu odcizování cínu.

K právní kvalifikaci tohoto jednání obviněného B. T. je třeba uvést, že trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. se dopustí ten, kdo ukrýje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá věc, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. Jde tedy o činnost, kterou podílník navazuje zpravidla na majetkový trestný čin pachatele, či která následuje po takovém činu pachatele. Pokud však mezi pachatelem takového majetkového trestného činu a osobou, která ukrývá, na sebe nebo jiného převádí anebo užívá věc, existovala před spáchaním takového majetkového trestného činu byť jen mlčky uzavřená dohoda, pak již nelze takové jednání této osoby podřadit pod skutkovou podstatu trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák., ale je nutno je posoudit jako jednu z forem účastenství podle § 10 odst. 1 tr. zák.